

Martina Piko-Rustia predava omizju salona Palčave šiše o primerih zaščite nesnovne dediščine koroških Slovencev v Avstriji.
Foto: Adela Pukl, Plešče, 15. 9. 2012

Slavko Malnar iz Trstja predstavlja delovanje Ogranka Matice hrvatske Čabar pri ohranjanju nesnovne kulturne dediščine v Čabru in okolici.
Foto: Adela Pukl, Plešče, 15. 9. 2012

doline, ki so nastala na poletni koloniji, organizirani v sodelovanju s Slovenskim kulturnim društvom Gorski Kotar.

Ogledali smo si Tamažav mlin z ohranjenimi lesenimi mlinskimi mehanizmi in pred nekaj leti urejeno turistično pot ob mlinskem potoku. Nadaljevali smo do romarske cerkve na Sveti Gori, na razglednem vrhu visoko nad dolino, ki je znana po romanjih Primorcev in domačinov za Malo mašo in navadi, da se je tam plesalo v čast Materi Božji. Tako romanje kot tudi ples obuja Palčava šiša z vsakoletno organizacijo pohodov, na katerih sodelujejo domačini z obeh strani meje. Vsakokrat ob povratku v Plešče dogodku sledi še sejem vaških izdelkov in kulinarike, ki se konča z vsako leto bolj obiskano narečno prireditvijo. Poslovili smo se na drugi strani Svete Gore, v Malem Logu, ki je znan kot mesto domačije Petra Klepca, komur v čast so pred leti domačini postavili veličasten lesen kip.

Bili smo malce utrujeni, a vidno zadovoljni z izmenjanimi informacijami in z na novo spoznanim okoljem ter njegovo energijo,

ki pa za ohranitev svoje dediščine predvsem zaradi upadanja števila prebivalstva še vedno potrebuje tako pomoč strokovnjakov z obeh strani meje kot tudi katerega od varstvenih ukrepov, ki bi pomagali pri ohranjanju njegove identitete in ga pri tem tudi spodbujali.

Delavnice se je v celotnem dnevu udeležilo preko trideset ljudi, salon Palčave šiša pa se je z dragocenim pohištvom, bogato knjižnico in s poslikavami iz osemdesetih let 19. stoletja izkazal za primerno okolje manjših strokovnih srečanj. Dogodek so spremljali novinarji iz Slovenije (Fajfar 2012) in Hrvaške (Malnar 2012).

Vira

FAJFAR, Simona: Izumiranje jezikovne pestrosti: Narečja, predvsem tista na slovenskem obrobju, izumirajo. *Delo*, 17. september 2012: 8; (<http://www.delo.si/kultura/dediscina/izumiranje-jezikovne-pestrosti.html>).

MALNAR, Željko: Plešče radionica o nematerijalnoj baštini, Neistraženo bogatstvo izričaja. *Novi list*, 16. september 2012; (<http://novine.novolist.hr>).

MALA ŠOLA ETNOLOGIJE – IZKUŠNJA DEDIŠČINE

Krško, 23. september 2012

Malo šolo etnologije smo tudi letos izvedli ob Dnevih evropske kulturne dediščine, ki v Mestnem muzeju Krško potekajo v soorganizaciji Mestnega muzeja Krško, enote Kulturnega doma Krško in Javnega sklada za kulturne dejavnosti, Območne izpostave Krško, ter Slovenskega etnološkega društva.

V skupnem programu Dnevov, ki so bili letos osredotočeni na prenašanje dediščine iz roda v rod in s te optike tudi na različne načine povezovanja starejše in mlajše generacije, smo izvedli

nedeljsko muzejsko delavnico Jabolko za telo, cvetje za dušo. V uvodu je Helena Rožman spregovorila o zvrsteh dediščine, ki jih je predstavila s pomočjo opredelitev v Pravilniku o seznamih zvrsti dediščine in varstvenih usmeritvah, ki je bil kot podzakonski akt sprejet leta 2010. Posebno pozornost je namenila tudi opredelitvi nesnovne dediščine in njenemu varovanju, kot ju določa Unescova Konvencija o varovanju nesnovne kulturne dediščine, ki jo je Republika Slovenija ratificirala leta 2007. Va-

* Dr. Helena Rožman, prof. zgod. in univ. dipl. etnol., muzejska svetovalka, Galerija Božidar Jakac. 8311 Kostanjevica na Krki, Grajska cesta 45, E-naslov: helena.rozman@guest.arnes.si; Alenka Černelič Krošelj, prof. umet. zgod. in univ. dipl. etnol. in kult. antropol., kustosinja, Mestni muzej Krško, enota Kulturnega doma Krško. 8270 Krško, Valvasorjevo nabrežje 4, E-naslov: alenka.cernelic.kroselj@mestnimuzejkrsko.si

Pogovor in delo.

Foto: Simona Stipič, Krško, 23. 9. 2012

Dr. Helena Rožman pri uvodni predstavitvi zvrsti dediščine.

Foto: Simona Stipič, Krško, 23. 9. 2012

rovanju in ohranjanju tega segmenta dediščine smo se skupaj z obiskovalci posvetili tudi zato, ker so v programu sodelovale izdelovalke rož iz papirja iz Kulturnega društva Leskovec pri Krškem in Kulturnega društva Anton Aškerc iz Koprivnice. Izdelovanje papirnatih rož je večšina oblikovanja različnih vrst papirja v dovršeno izdelane predmete, ki posnemajo naravno podobo rož in rastlinja in se uporabljajo ob različnih priložnostih. Dejavnost sodi med tiste, ki so bile vedno deležne tudi pozornosti etnologov in je pod evidenčno št. 2-00009 vpisana v Seznam vpisanih enot nesnovne kulturne dediščine.

Skupna tema pa je bila tudi dediščina sadjarstva, predvsem pa pomena jabolk v nekdanji in sedanjí kulinariki. Sonja Levičar je pripravila jabolčne jedi, predstavila sorte jabolk, pogovor ob

delu pa je bil preplet spominov in medgeneracijskega učenja, o čemer pričajo tudi fotografije.

Ob koncu je Alenka Černelič Krošelj na kratko predstavila biografijo in delovanje Dragotina Ferdinanda Ripšla, pisca prvega priročnika za »umno sadjerejo« v slovenskem jeziku, ki je med najbolj zaslužnimi, da danes Posavje imenujemo sadjarska pokrajina. Dolgo so bila znana tudi posebna »Ripšlova jabolka«. Leta 2012 je Slovensko etnološko društvo skupaj z Mestnim muzejem Krško v Mali šoli etnologije izvedlo dve delavnici. Obe sta bili dobro obiskani, kar potrjuje, da je pomembno, da je delo SED vidno v različnih okoljih in v različnih oblikah ter v tesnem sodelovanju s sorodnimi organizacijami.

MALA ŠOLA ETNOLOGIJE – CAMERA OBSCURA

Krško, 22. julij 2012

Na delavnici so udeleženci spoznali delovanje camere obscurae in številne možnosti njene uporabe. Camera obscura je preprosta predhodnica fotoaparata, v bistvu kartonska ali kovinska škatla z majhno odprtino. Skoznjo prodirajo žarki svetlobe in izrisujejo sliko na zadnji strani škatle. Udeleženci delavnice so pod mentorstvom Nine Sotelšek fotografski papir, ki so ga osvetlili v cameri obscuri, odnesli v muzejsko temnico in prvič sami razvili črno-bele fotografije. V drugem delu delavnice so se ob pogovoru z etnologinjo seznanili s fotografskim gradivom kot izjemno dragocenim dokumentom pri raziskovanju načina življenja. Fotografija je bila v preteklosti redka, saj je bila povezana tako z relativno visokimi stroški kot s težjo dostopnostjo fotografov in fotografskih aparatov. Bila pa je izjemno cenjena in fotografije

življenjskih mejnikov so v mnogih domovih tudi stenski okras. V zadnjem stoletju ohranjamo spomine s pomočjo fotoaparata in video kamer, ki so v kratkem času »prehodili« pot od predmetov prestiža do široko uporabljenega pripomočka, ki ga ima praktično vsak. Fotografske in video kamere so danes dostopne večini, vedno jih imamo na doseg roke in s tem je tudi fotografija oz. video zapis postal (vsaj na videz) zelo prisoten. S sodobnimi tehnologijami pa se odpirajo tudi številna vprašanja varovanja in hrambe foto dokumentov. Dr. Helena Rožman je udeležence seznanila s temelji muzejske hrambe tovrstnega gradiva, v nadaljevanju pa smo pozornost namenili fotografiji in beleženju vsakdanjika in praznika v koledarskem letu. Ker večina udeležencev ni imela svojih fotografij, smo več časa posvetili njihovim spo-

* Dr. Helena Rožman, prof. zgod. in univ. dipl. etnol., muzejska svetovalka, Galerija Božidar Jakac. 8311 Kostanjevica na Krki, Grajska cesta 45, E-naslov: helena.rozman@guest.arnes.si; Nina Sotelšek, univ. dipl. umet. zgod., Mestni muzej Krško. 8270 Krško, Valvasorjevo nabrežje 4, E-naslov: nina.sotelsek@mestnimuzejkrsko.si